

माछापुच्छे गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को बजेट वक्तव्य

सभाध्यक्ष ज्यू,

गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु.

आज हामी यस माछापुच्छे गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने क्रममा यस गरिमामय सभामा उपस्थित भईरहेका छौं। यस सम्मानित गाउँसभामा उपस्थित रहनुहुने आदरणीय सभाध्यक्षज्यू, सभाका सदस्यज्यूहरु, सभाका सचिवज्यू, कर्मचारी तथा संचारकर्मीहरु, सुरक्षाकर्मी लगायत यहाँ उपस्थित सम्पूर्णमा स्वागत गर्न चाहन्छु । संघीयता कार्यान्वयनपछि सम्पन्न भएको दोस्रो स्थानीय निर्वाचन पछिको दोस्रो वर्षमा हामी यो बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गईरहेका छौं । यसै क्रममा संघीय शासन व्यवस्थाका लागि संघर्षरत रहँदा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात वीर सहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।

चालु वर्षमा गाउँसभा संचालनको निर्धारित समय सिमा भित्र नै माछापुच्छे गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा निकै खुशी लागेको छ। यस सुखद परिवेशमा गाउँ सभा संचालनका लागि एकताबद्ध रहदै सहयोग गर्नुहुने सभाका सदस्यज्यूहरु, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरु, लगायत संबद्ध सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै यसको कार्यान्वयनमा पनि सदैव साथ र सहयोगको पूर्ण अपेक्षा गर्दछु ।

आ.व २०८०।०८१ को बजेट २०८० अषाढ १० गते नै पेश भइसकेको भएतापनि आज मिति २०८० अषाढ ३० गते सम्ममा भएको आ.व २०७९।०८० को खर्चको यथार्थ विवरण तथा आ. व २०८०।०८१ को संशोधित बजेट तथा कार्यक्रम सभा समक्ष पेश गर्दछु ।

सभाध्यक्ष ज्यू,

चालु आर्थिक वर्ष २०७९।८० को असार ३० गते सम्मको आय र व्ययको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१. चालु आर्थिक वर्ष २०७९।०८० सम्मको कूल बजेट रु ७२ करोड ३८ लाख ७० हजार ३ सय ७४ रहेकोमा वास्तविक आय रु ६२ करोड ५९ लाख ७२ हजार ८ सय ४४ रहेको छ । सो मध्ये चालु खर्च ८१.५९ प्रतिशत र पूँजीगत खर्च ७५.७३ प्रतिशत गरि समग्रमा ७९.५१ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । आन्तरिक राजश्व रु. ३ करोड ३५ लाख ४७ हजार संकलन हुने अनुमान रहेकोमा करिव रु. २ करोड ४२ लाख ८० हजार ३८ रुपैयाँ मात्र राजश्व संकलन भएको छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान तर्फ रु. १० करोड ७० लाख अनुमान गरिएकोमा रु. ९ करोड ८९ लाख ७५ हजार मात्र प्राप्त भएको छ। संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँडबाट रु. १० करोड ५९ लाख ९१ हजार राजश्व प्राप्त हुनुपर्नेमा रु. ६ करोड ६ लाख २७ हजार ९ सय ६४ मात्र प्राप्त भएको छ ।

२. आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को संघ सशर्त अनुदान तर्फ रू २६ करोड ३२ लाख अनुमान गरिएकोमा चालु आ.व. मा रू. २७ करोड २७ लाख २४ हजार ५ सय २२ मात्र आम्दानी भएको छ।
३. त्यसैगरी आ.व. २०७९।०८० को हालसम्ममा प्रदेश सरकारबाट बित्तिय समानिकरण अनुदान तर्फ रू. १ करोड १९ लाख ७२ हजार मध्ये रू. १ करोड ४ लाख ७६ हजार आम्दानी भएको छ भने प्रदेश राजश्व बाँडफाँडबाट रू. ६६ लाख ९८ हजार अनुमान गरिएकोमा रू. ६९ लाख १४ हजार ९ सय १० मात्र आय प्राप्त भएको छ ।
४. संघीय सरकार समपुरक अनुदान शिर्षकमा रू. ८० लाख मध्ये ५५ लाख १४ हजार ६ सय ८० आम्दानी भई सबै रकम खर्च भएको छ। त्यसै गरी प्रदेश समपुरक अनुदान शिर्षकमा रू. ५० लाख मध्ये ३४ लाख ६० हजार आम्दानी भइ सबै खर्च भएको छ।
५. आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान तर्फ रू. ५० लाख अनुमान गरिएकोमा रू. ४३ लाख ९१ हजार ३ सय २५ मात्र खर्च भएको छ । साथै प्रदेश अन्तर्गतकै विपेश अनुदान तर्फ रू. ५० लाख अनुमान गरिएकोमा रू. १२ लाख ४३ हजार २ सय १८ मात्र खर्च भएको छ ।
६. गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको लागि जिल्ला समन्वय समिति बाट आर्थिक वर्ष २०७९।०८० का लागि रू. ७५ लाख अनुमान गरिएकोमा हाल सम्म भौतिक प्रगति भए पनि अन्तिम कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन नआइसकेकोले सो रकम प्राप्त भएको छैन ।

अब म आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा क्षेत्रगत बजेट तथा यथार्थ खर्च विवरण पेश गर्न चाहान्छु।

आर्थिक विकास क्षेत्र :

आर्थिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत कृषि, पर्यटन, सहकारी, जलश्रोत, पशुपन्छी विकास र भूमि व्यवस्थाका क्षेत्रमा आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा रू. ६ करोड ३५ लाख ३ हजार अनुमान गरिएकोमा रू. ४ करोड ८९ लाख ३५ हजार २ सय १६ मात्र खर्च भएको छ।

पुर्वाधार विकास क्षेत्र:

पुर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरू. सडक पूर्वाधार, भवन तथा सहरी विकास, उर्जा, विज्ञान तथा प्रविधिमा आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा रू. १५ करोड ९९ लाख २६ हजार ९ सय ६१ मात्र अनुमान गरिएकोमा आ.व. २०७९।०८० मा रू. १२ करोड २४ लाख ८८ हजार ४० रुपैयाँ मात्र खर्च भएको छ ।

सामाजिक विकास तर्फ:

सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गतका विषयहरू जस्तै सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण, भाषा तथा संस्कृति, युवा तथा खेलकुदमा आर्थिक वर्ष २०७९।०८० का लागि रू. ३१ करोड ६१ लाख १२ हजार अनुमान गरिएकोमा आ.व. २०७९।०८० मा रू. २८ करोड ११ लाख २८ हजार ३ सय ६७ मात्र खर्च भएको छ ।

सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र:

आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा रु. २ करोड २१ लाख ५९ हजार अनुमान गरिएकोमा आ.व. २०७९।०८० मा रु. १ करोड १ लाख ७३ हजार २ सय २३ मात्र खर्च भएको छ ।

कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्र

आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रु. १६ करोड २१ लाख ६९ हजार ४ सय १३ अनुमान गरिएकोमा आ.व २०७९।०८० मा रु. ११ करोड २८ लाख, ३५ हजार ६ सय ५९ खर्च भएको छ ।

सभाध्यक्ष ज्यू,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

अव म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को बजेटको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, अपेक्षित उपलब्धी र बजेट तथा बजेटका स्रोतहरुको अनुमान पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

बजेटको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र अपेक्षित उपलब्धी:

क)सोच:

"पर्यटन, कृषि, उर्जा र गुणस्तरीय पूर्वाधार: समुन्नत माछापुच्छ्रे निर्माणको मुल आधार"

ख)लक्ष्य:

"उत्पादनशिल रोजगारी, मर्यादित जीवन, समावेशी र सुशासनयुक्त गाउँपालिका"

ग) उद्देश्यहरु:

- उत्पादन, रोजगारी र आयआर्जनका अवसर प्रबर्द्धन गर्नु,
- सांस्कृतिक तथा पर्यटकिय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्नु,
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य, शिक्षा र सभ्य समाजको आधार तयार गर्नु,
- बसोबास, भौतिक सुविधा तथा अन्तरआबद्धता सहज, व्यवस्थित र उत्थानशिल बनाउनु,
- वन, जलाधार एवं जैविक विविधताको संरक्षण, गुणस्तर तथा दीगो प्रयोगमा अभिवृद्धि गर्नु,
- विकास पूर्वाधारलाई विपद प्रतिरोधी तथा सामाजिक एवं संस्थागत जीवनलाई उत्थानशिल बनाउनु,
- स्थानीय सेवा विकास उपलब्धिलाई समावेशी, सहज, प्रभावकारी र जबाफदेही बनाउनु,
- सार्वजनिक निजी साझेदारीमा जोड दिई विकासमा सबै पक्षलाई संलग्न गराउनु ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय, पारदर्शी र सर्वसुलभ बनाई नागरिकको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्नु ।

बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अबलम्बन गरिएका प्रमुख नीति तथा आधारहरु:

क) समग्र नीति:

१. कृषि तथा पशुजन्य उपजको मुल्य तथा मागका आधारमा उत्पादनलाई विशिष्टिकरण, व्यवसायीकरण, विविधिकरण गरी उत्पादन, रोजगारी तथा आमदानीमा वृद्धि गर्ने ।

२. पर्यटन प्रवर्द्धन मार्फत आयआर्जन तथा रोजगारीमा वृद्धि गर्ने ।
३. शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा पहुँच तथा गुणस्तर अभिवृद्धि, सुदृढ सरसफाई तथा स्वच्छ खानेपानी सुविधाको सुनिश्चित गर्ने ।
४. सामाजिक न्याय, समावेशिकरण, सामाजिक सुरक्षामा सहज पहुँच स्थापित गर्ने ।
५. दिगो तथा उत्पादनशिल पूर्वाधार निर्माण, सहज यातायात, सुरक्षित आवास, सुलभ सञ्चार सुविधा र स्वच्छ उर्जाको विस्तार र स्तरोन्नति गर्ने ।
६. विकासको प्रकृत्यालाई योजनावद्ध, दिगो, नतिजामुखी र विपद् उत्थानशील बनाउने ।
७. विकास प्रकृत्यालाई द्रुततर तुल्याउन अन्तर सरकार, सहकारी, निजी क्षेत्र, समुदाय र नागरिक समाजसँगको समन्वय, साझेदारी र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।
८. जनमुखी सेवा प्रवाह, आयोजना व्यवस्थापन क्षमता र जवाफदेहिताको अभिवृद्धि गर्दै सुशासनको प्रवर्द्धन गर्ने ।
९. आन्तरिक राजश्व सुदृढिकरण, विवेकपूर्ण श्रोत परिचालन र वित्तीय अनुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।

समग्र आधारहरू.

१. बजेट तर्जुमा गर्दा मैले मूलतः नेपालको संविधान र कानूनहरू, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्य, विनियोजन विधेयक, आ.व. २०८०।०८१ को सिद्धान्त र प्राथमिकता, निर्मित विविध कानूनहरू, गाउँपालिकाको निर्णयहरू तथा दीगो विकास लक्ष्यहरूलाई मुख्य आधार बनाएको छु । साथै विभिन्न क्षेत्रका सरोकारवालाबाट प्राप्त हुन आएका महत्त्वपूर्ण सुझावलाई समेत बजेट निर्माण गर्दा विशेष ध्यान दिएको छु ।
२. स्थानीय सरकारको आन्तरिक स्रोत, नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित अनुदान तथा राजश्व बाँडफाँटलाई मुल आधार मानी यो बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु । साथै यस बजेटमा गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र कर तथा गैह्र कर राजश्व परिचालन र व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखेको छु ।
३. अनुत्पादक तथा अनावश्यक खर्च घटाउने, पूँजीगत बजेटका प्राथमिकता र चालु खर्चमा मितव्ययीता अपनाउने गरी बजेट प्रस्ताव गरेको छु । साथै कार्यक्रमको छनौट, साधन स्रोतको बाँडफाँट र विनियोजनमा देखिने दोहोरोपनलाई न्यूनीकरण गर्न प्रशासनिक तथा प्राविधिक क्षमता, स्रोत तथा विनियोजनका बीचमा सन्तुलन कायम हुने गरी स्रोत व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
४. समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको निर्माण, परिपूरक कानून तर्जुमा, भौतिक पूर्वाधारको निर्माण र व्यवस्थापन, आन्तरिक स्रोतको आधार विस्तार, उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि, आयोजनाको प्राथमिकीकरण, असल शासन प्रवर्द्धन तथा अन्तर सरकारी सहकारीता, सह-अस्तित्व र समन्वय हाम्रो सरकारका प्रमुख जिम्मेवारी रहेका छन् ।

श्रद्धेय सभाध्यक्ष ज्यू,

अब म, आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को अनुमानित कुल बजेट असार १० गते पेश भए बमोजिम रु. ६१ करोड ६८ लाख ७० हजार रहेकोमा असार ३० गते सम्मको संशोधित कुल बजेट रु. ६६ करोड ७३ लाख ६० हजार ९ सय ९६ रहेको छ । जसमा संघीय सरकार वित्तिय समानिकरण अनुदान रु. ९ करोड ४७ लाख, संघीय सरकार सर्शत अनुदान रु. २६ करोड ५२ लाख, संघ समपुरक अनुदान तर्फ १ करोड ६५ लाख, संघ विशेष अनुदान रु. १ करोड ३० लाख, संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँट रु. १० करोड ३८ लाख ५७ हजार अनुमान गरेको छु ।
२. प्रदेश सरकार वित्तिय समानिकरण अनुदान रु. १ करोड २० लाख ९ हजार , प्रदेश सरकार राजश्व बाँडफाँट रु. ७४ लाख ४३ हजार, प्रदेश सरकार विशेष अनुदान रु. ३० लाख र प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान रु. ७० लाख प्राप्त हुने अनुमान गरेको छु ।
३. माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको आन्तरिक राजश्व अनुमान रु ३ करोड ९३ लाख, बैंक मौज्जात रकम रु.७ करोड २९ लाख ९० हजार ९ सय ९६, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क रु ८० लाख, जनसहभागिता रु १० लाख र प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत रु ३ लाख ६१ हजार अनुमान गरेको छु, यसमा अन्तर सरकारी अख्तियारी बाट प्राप्त हुने सामाजिक सुरक्षा भत्ता, सडक बोर्डबाट प्राप्त हुने बजेट तथा कार्यक्रम र अन्य निकायबाट थप प्राप्त हुने कार्यक्रमलाई वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरिएको छैन ।

सामाजिक विकास

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

१. बालविकास शिक्षक, विद्यालय कर्मचारी तथा सामुदायिक सिकाई केन्द्रका परिचालकहरुको थप पारिश्रमिक सुविधाको लागि रु ९८ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
२. गाउँपालिकाको शिक्षा शाखा मार्फत करार शिक्षक छनौट र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक बजेट छुट्याएको छु ।
३. शिक्षकहरुको आवश्यक तालिम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि रकम छुट्याएको छु ।
४. मातृभाषा शिक्षक अनुदानमा केही रकम थप सहित निरन्तरता दिएको छु ।
५. विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार मर्मत, स्तरोन्नति तथा घेराबारको लागि रकम विनियोजन गरेको छु ।
६. स्थानीय कला, संस्कृति, साहित्य, धर्म तथा अन्य सामाजिक तथा सांस्कृतिक धरोहर, पहिचान र विशिष्टतालाई आधारभूत विद्यालय तहमा नै जानकारी गराउने उद्देश्यले निर्माण गर्न लागिएको स्थानीय पाठ्यपुस्तक छपाइको लागि रु ८ लाख विनियोजन गरेको छु ।
७. विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धि तथा शिक्षकको वार्षिक कार्यसम्पादनको आधारमा उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यालयलाई प्रोत्साहन र सम्मानको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

८. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा थप टेवा पुऱ्याउन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
९. सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधार कार्यक्रम साथै शैक्षिक सुधारका लागि **अभिभावक शिक्षा** कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१०. विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक क्षेत्र विकास साथै खेल क्षेत्रमा विकास गर्ने उद्देश्यका साथ कक्षा १ देखि ८ कक्षा सम्मका अतिरिक्त किलाकपाप सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन गरेको छु ।
११. शिक्षक सुत्केरी विदामा रहँदा पठनपाठनमा बाधा नहोस् भन्ने उद्देश्यले आवश्यकताका आधारमा सट्टा शिक्षक व्यवस्थापनको लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१२. विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवं कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन शिक्षक विद्यार्थी नियमितता मार्फत शिक्षकको शिक्षण सिकाइ समयलाई अधिकतम उपयोग गर्ने उद्देश्यले (TST) Teacher Spend Time शिक्षण सिकाइ समय कार्यान्वयन डायरी निर्माण व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन गरेको छु ।
१३. अध्यक्षकप खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालनका लागि ९ लाख रुपैयाँ र राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिँदै **१० लाख रुपैयाँ** विनियोजन गरेको छु ।
१४. खेल क्षेत्रमा सबै भन्ने उद्देश्यका साथ जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, एवम् शिक्षकहरूलाई खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्नका लागि **५ लाख रुपैयाँ** विनियोजन गरेको छु । साथै जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितामा सहभागिताको लागि आवश्यक रकम व्यवस्था गरेको छु ।
१५. वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र मर्यादित बनाउन मनोशिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि **२ लाख ५० हजार रुपैयाँ** विनियोजन गरेको छु ।

उल्लेखित योजना र अन्य शिक्षा, युवा तथा खेलकुदसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम तर्फ जम्मा **२ करोड २४ लाख ९० हजार रुपैयाँ** विनियोजन गरेको छु ।

स्वास्थ्य, आरोग्यता

१६. वडा नं. १ को खारपानीमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि रु १० लाख रकम विनियोजन गरेको छु ।
१७. विद्यालय नर्स कार्यक्रमको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।
१८. स्वास्थ्य संस्थालाई सूचना तथा प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यक रकम छुट्याएको छु ।
१९. सबै वडाहरूमा मुख स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रकम विनियोजन गरेको छु ।
२०. वडा नं. ९ स्थित ल्वाङ घलेल स्वास्थ्य चौकी निर्माणको लागि **रु ३० लाख** विनियोजन गरेको छु ।

२१. गाउँपालिकाको एक वडा एक स्वास्थ्य संस्थाको अवधारणा अनुसार स्थापित सबै वडाका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट नेपाल सरकारले तोकेका निःशुल्क औषधी निरन्तर उपलब्ध गराउन आवश्यक रकमको व्यवस्था गरेको छु ।
२२. भेडावारी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको सेवा प्रवाहलाई थप व्यवस्थित र सुधार गर्नका लागि एक जना रेडियोलोजिष्ट व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२३. रोग निदान गर्न स्वास्थ्य परीक्षणका लागि सार्दीखोला स्वास्थ्य चौकीमा एक जना ल्याव असिस्टेन्टको व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन गरेको छु ।
२४. सबै वडामा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी गरिव, विपन्न तथा दलित समुदायका विपन्न परिवारलाई निःशुल्क स्वास्थ्य विमाको व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२५. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको प्रोत्साहन भत्ता लगायतका सुविधाको लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन गरेको छु ।
२६. उपाध्यक्षसँग गर्भवती सुत्केरी पोषण कार्यक्रम, गर्भवती भिडियो एक्सरे तथा गाउँपालिकाका सबै प्रसुति गृहहरू (Birthing Center) मा कर्मचारी व्यवस्थापन, आधुनिक औजार उपकरण खरिद गरी सुविधा सम्पन्न बनाउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२७. भेडावारी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा एकीकृत रूपमा सञ्चालनमा रहेको आयुर्वेदिक स्वास्थ्य सेवा सुदृढ गर्नको लागि ४ लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।

उल्लेखित योजना र अन्य स्वास्थ्य आरोग्यता सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम तर्फ जम्मा रु. १ करोड १९ लाख ८५ हजार २ सय विनियोजन गरेको छु ।

लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र लक्षित वर्ग

२८. लक्षित वर्गसँग सम्बन्धित विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवसहरू मनाउन आवश्यक रकमको व्यवस्था गरेको छु ।
२९. छुवाछुत तथा जातिय विभेदको अन्त्य, मानव अधिकारको प्रवर्द्धन तथा मेला उत्सव कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रकम विनियोजन गरेको छु ।
३०. गाउँपालिकामा स्थायी बसोबास भएका नागरिकबाट जन्मेका नवजात बालिकाको सुनौलो भविष्यको लागि उनीहरूको नाममा बैंक खाता खोल्ने कार्यक्रमका लागि ५ लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३१. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि उद्यमशिलताको विकास गर्ने र बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई अबलम्बन गर्न उपाध्यक्षसँग महिला तथा बालबालिका कार्यक्रमका लागि १२ लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३२. आर्थिक अभावका कारण उच्च शिक्षाबाट बञ्चितमा परेका छात्र छात्राका लागि सामुदायिक तथा सरकारी शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गर्न उच्च शिक्षा शैक्षिक छात्रवृत्ति कार्यक्रमका लागि ३ लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३३. बालमैत्री स्थानीय शासनलाई अवलम्बन गरी क्रमशः बालमैत्री वडा घोषणा गर्दै लैजानका लागि ७ लाख रुपैयाँ व्यवस्था गरेको छु ।
३४. अपांगता भएका व्यक्ति, दलित, जनजाति, युवाहरूलाई स्वरोजगार बनाउनको लागि माग र आवश्यकतामा आधारित विभिन्न आय आर्जनमूलक तालिम तथा सहयोग कार्यक्रम सञ्चालनका लागि १५ लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३५. महिलाहरूको सशक्तिकरण, क्षमता विकास, नेतृत्व विकास, उद्यम सहायता, स्वरोजगारी तथा लैंगिक हिंसा न्युनिकरण जस्ता विशेष कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३६. अपाङ्ग, दलित तथा जनजातीहरूको सशक्तिकरणका लागि माग र आवश्यकताको आधारमा विभिन्न सीपमूलक कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३७. समाजमा ब्याप्त अन्धविश्वास, कुरिती, लाल्छना, बोकसी प्रथा, छुवाछुत प्रथा तथा बालहिंसा, बालविवाह, जस्ता विकृति हटाउन विशेष सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३८. जेष्ठ नागरिक दिवा मनोरञ्जन घरहरू स्थापना सहायता सामग्री वितरण तथा धार्मिक अवलोकनका लागि ११ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

उल्लेखित योजनाहरू तथा अन्य लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र लक्षित बर्ग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम तर्फ जम्मा १ करोड ६ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

पूर्वाधार विकास

सडक तथा भवन

३९. कोलचोक - रातोपानीपुल - भलावोट - पानपाते चौतारा-गा.पा केन्द्र - जोगिचौर - पातिखोला - भिडाबारी -गैहागाउँ - धिताल - धम्पुस देउराली सडकको लागि रु. १ करोड १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
४०. लुम्बे-तिल्ची- कोलेली हुँदै ल्वाङ्ग सडक स्तरोन्नतिको लागि रु ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
४१. आवश्यकताको आधारमा सडक व्यवस्थापन तथा मर्मत सम्भारका लागि रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।
४२. भुर्जुङखोला — खादरजुङ - खैमन्याङ्ग - घलेखर्क सडक स्तरोन्नतिको लागि रु ७० लाख विनियोजन गरेको छु ।
४३. पूर्वाधार विकास, आर्थिक विकास तथा सामाजिक विकास गर्न वडागत योजना तथा कार्यक्रमको लागि रु. ४ करोड ७७ लाख विनियोजन गरको छु ।
४४. गाउँपालिका भवन नाला तथा ढल व्यवस्थापनको लागि रु. १० लाख छुट्याएको छु ।

- ४५. लगानी साझेदारीमा सडक निर्माण कोष स्थापनाको लागि रु. ५० लाख छुट्याएको छु ।
- ४६. वडागत रुपमा गाउँपालिका अन्तर्गत पूर्वाधार विकासको लागि रु. २ करोड २२ लाख रकम विनियोजन गरेको छु ।
- ४७. गाउँपालिका प्रशासकीय भवन व्यवस्थापनको लागि रु. ४० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सिंचाई, खानेपानी तथा सरसफाई

- ४८. आवश्यकताको आधारमा सिंचाई कुलो मर्मत संभारको लागि रु. ७ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
- ४९. खानेपानी मुहान संरक्षणको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- ५०. पालिकाभिन्नको फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न रु. १० लाख विनियोजन गरेको छु ।

आर्थिक विकास

कृषि सेवा

- ५१. भूमि बैंक स्थापना सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ५२. कृषकहरुको ५०% साझेदारीमा स्थायी प्लाष्टिक घर निर्माणको लागि रु १० लाख रकम छुट्याएको छु ।
- ५३. कृषकहरुको आवश्यकता र मागमा आधारित कार्यक्रमको लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ५४. माटो परीक्षण सामग्री खरिद, कृषि हेल्प डेस्क स्थापना, आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम, स्थलगत घुम्ती तालिम, मिनिक्किट वितरण, बाली उपचार शिविर, पुष्प तथा मसला बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम तथा आलु प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि आवश्यक रकम छुट्याएको छु ।

पशु विकास

- ५५. गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा दुग्ध प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा दाना चोक्कर उत्पादन केन्द्र स्थापनाको लागि रु ९० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ५६. आन्तरिक तथा बाह्य परजीवि नियन्त्रण र पशु उपचारको लागि औषधि खरिद गर्न रु १५ लाख छुट्याएको छु ।
- ५७. पशुमा बाँझोपन निवारण शिविर सञ्चालन तथा मागमा आधारित पशुपंक्षी पालन तालिम कार्यक्रमको लागि रु ७ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ५८. पशु आहारा कार्यक्रम, वर्षे तथा हिउँदे घाँस बिउ/ बेर्ना वितरण कार्यक्रमको लागि रु ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ५९. कृषि तथा पशु प्राविधिक क्षमता अभिवृद्धि तालिम, प्रयोगशाला व्यवस्थापन, पशु सेवा केन्द्र भैंडाबारी रंगरोगन तथा व्यवस्थापन, थुनेलो परीक्षण तथा पशु हेल्प डेस्क स्थापनाको लागि आवश्यक रकम छुट्याएको छु ।

पर्यटन तथा संस्कृति

६०. पालिकाभिन्न रहेका विभिन्न पर्यटकीय पदमार्गहरूको स्तरोन्नती तथा प्रवर्द्धन मूलक कार्यक्रम संचालनका लागि १० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
६१. पर्यटकीय पदमार्गहरूको निर्माण तथा स्तरोन्नति गर्न रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
६२. पर्यटन प्रवर्द्धन मार्फत राजश्व संकलन गर्ने अभिप्रायले पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना र व्यवस्थापन तथा कृषि पर्यटनको लागि मोनोरेल परियोजना सञ्चालनको लागि आवश्यक बजेट छुट्याएको छ ।
६३. संस्कृति संरक्षणको लागि धार्मिक पर्यटकीय महागुरु गुफा बाटो स्तरोन्नति तथा सर्वेश्वर शिवालय मन्दिर निर्माणको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सहकारी

६४. सहकारी संस्थालाई कोपोमिस, लेखापालन र नेतृत्व विकास तालिम तथा नियमनका कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

उद्योग, श्रम तथा रोजगार

६५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक सामग्री तथा औजार खरिद गर्न ३ लाख रुपैयाँ साथै लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न १० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

उल्लेखित योजनाहरू तथा अन्य उद्योग, वाणिज्य तथा रोजगार सम्बन्धि योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्न जम्मा १७ लाख ५० हजार रुपैयाँ तथा युवा उद्यम विकास कोषमा ७० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

सुशासन

६६. गाउँपालिकाको आवधिक योजना निर्माणको लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
६७. गाउँपालिकाका सडकहरूको डि.पि.आर निर्माणको लागि ४० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६८. न्यायिक समिति, मेलमिलाप केन्द्र व्यवस्थापन, कानूनी सचेतना, मेलमिलापकर्ता तालिम लगायत न्यायिक सुशासनको लागि जम्मा रु २६ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु ।
६९. जनप्रतिनिधि, कर्मचारी तथा उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिवृद्धि तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमको लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
७०. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सहजीकरण, घुम्ती शिविर सञ्चालन तथा बजार अनुगमनको लागि रु ६ लाख विनियोजन गरेको छु ।
७१. गाउँपालिकालाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाई सेवा प्रवाह सरल तथा पारदर्शी बनाउन नेटवर्किङ तथा सर्भर व्यवस्थापन, डिजिटल नागरिक वडापत्र, डिजिटल भिलेज प्रोफाइल निर्माण, सिसि टिभि जडान मर्मत लगायतको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
७२. सुशासन प्रवर्द्धनको लागि LISA, FRA, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक तथा सार्वजनिक परीक्षण, विपन्न नागरिक सहायता, सामग्री व्यवस्थापन लगायतमा आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७३. कर्मचारी, उपभोक्ता समिति लगायतलाई आफ्नो कार्यमा अभिप्रेरित गर्न पुरस्कार तथा प्रोत्साहनको लागि आवश्यक बजेट छुट्याएको छु ।

उल्लेखित योजनाहरू तथा अन्य संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासनको लागि कुल २ करोड ४५ लाख ५० हजार रकम विनियोजन गरेको छु ।

गैर सरकारी संस्था

७४. गाउँपालिकाभिन्न क्रियाशील गैर सरकारी संस्थाहरूसँगको लगानी साझेदारीमा आधारित कार्यक्रमका लागि ५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

७५. समय समयमा आउन सक्ने विभिन्न प्रकोप तथा विपद् व्यवस्थापनको लागि विपद् व्यवस्थापन कोषमा २० लाख रुपैयाँ थप गरेको छु ।

७६. विपद् व्यवस्थापन तालिम तथा सामग्री खरिदको लागि रु ८ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

७७. नदि/खोलानालामा तटबन्धनको लागि रु २० लाख रकम छुट्याएको छु ।

श्रद्धेय सभाध्यक्ष ज्यू

अब म संघीय सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारको सशर्त र विशेष अनुदानबाट सञ्चालन हुनेगरी बाँडफाँट भएको योजना/कार्यक्रमहरूको खर्च अनुमान प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

संघीय सरकार सशर्त अनुदान

७८. शिक्षा, युवा तथा खेलकुदसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमको लागि १६ करोड ३७ लाख २१ हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

७९. स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमको लागि ४ करोड ३४ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

८०. झोलुङ्गे पुल तथा नविकरणीय उर्जाको लागि ४३ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

८१. कृषि तथा पशुपंक्षी विकास सम्बन्धि कार्यक्रमका लागि ४३ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

८२. रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रमका लागि १ करोड रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

विशेष अनुदान

८३. संघीय सरकार विशेष अनुदान कार्यक्रम तर्फ सार्दिखोला खानेपानी आयोजना क्रमागतमा रु ८० लाख र ल्वाङ्ग खानेपानी क्रमागत आयोजनाको लागि रु ५० लाख गरी जम्मा १ करोड ३० लाख रुपैयाँ तथा प्रदेश सरकार विशेष अनुदान कार्यक्रम तर्फ नयाँपुल इदिखोला खानेपानी योजनाको लागि ३० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

समपुरक अनुदान

८४. संघिय सरकार समपूरक अनुदान तर्फ कोलचोक - रातोपानी पुल - भलावोट - पानपाते चौतारा - गा.पा केन्द्र - जोगिचौर - पातिखोला - भिडाबारी - गैहागाउँ - धिताल - धम्पुस देउराली सडकको लागि रु १ करोड १५ लाख तथा लुम्बे- तिल्ची -कोलेली हुँदै ल्वाड सडकको लागि रु ५० लाख गरी जम्मा रु १ करोड ६५ लाख तथा प्रदेश सरकार समपूरक अनुदान तर्फ भुर्जुङखोला — खादरजुङ - खैम-न्याङ्ग - घलेखर्क सडक योजनाको लागि ७० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु।

विषयगत शाखा बजेट बाँडफाँट

क्र सं	क्षेत्र	रकम	कैफियत
१	पूर्वाधार विकास	१३ करोड ४५ लाख ६४ हजार ९ सय ६०	
२	सामाजिक विकास	३२ करोड ५५ लाख २ सय	
३	आर्थिक विकास	५ करोड ७६ लाख ५५ हजार	
४	संस्थागत विकास सेवा प्रवाह तथा सुशासन	२ करोड ५८ लाख ५० हजार	
५	कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	१२ करोड ३७ लाख ९० हजार ८ सय ३६	
जम्मा		६६ करोड ७३ लाख ६० हजार ९ सय ९६	

सभाध्यक्ष ज्यू,

अब म उल्लेखित क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नको लागि स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट कायम हुन आएको स्रोत अनुमान र बजेट विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

क) आय अनुमान

क्र.सं.	स्रोत /शिर्षकहरु	रकम रु.
१	संघ वित्तीय समानीकरण अनुदान	९ करोड ४७ लाख

२	संघ राजस्व बाँडफाँट	१० करोड ३८ लाख ५७ हजार
३	शशर्त अनुदान	२६ करोड ५२ लाख
४	संघ समपूरक अनुदान	१ करोड ६५ लाख
५	संघ विशेष अनुदान	१ करोड ३० लाख
६	प्रदेश समानीकरण अनुदान	१ करोड २० लाख ९ हजार
७	प्रदेश समपुरक अनुदान	७० लाख
८	प्रदेश विशेष अनुदान	३० लाख
९	प्रदेश राजस्व बाँडफाँट	७४ लाख ४३ हजार
१०	आन्तरिक आय	३ करोड ९३ लाख
११	बैंक मौज्दात	७ करोड २९ लाख ९० हजार ९ सय ९६ रुपैया
१२	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	८० लाख
१३	दहत्तर बहत्तर शुल्क	२ करोड ३० लाख
१४	प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (PLGSP)	३ लाख ६१ हजार
१५	जनसहभागीता	१० लाख
जम्मा		६६ करोड ७३ लाख ६० हजार ९ सय ९६ रुपैयाँ

ख) व्यय अनुमान :-

आगामी आ.व. २०८०/०८१ का लागि कूल ६६ करोड ७३ लाख ६० हजार ९ सय ९६ रुपैयाको व्यय अनुमान गरेको छु । जसमध्ये प्रशासनिक खर्च १२ करोड ३७ लाख ९० हजार ८ सय ३६ रुपैयाँ रहेको छ । शसर्त अनुदान बजेट (शिक्षा सेवा, स्वास्थ्य सेवा, कृषि शाखा, पशु सेवा तर्फका कर्मचारीहरु तथा शिक्षकहरुको पारिश्रमिक खर्च र विकासात्मक क्रियाकलापहरु) तर्फ रु. २६ करोड ५२ लाख विनियोजन गरेको छु ।

सभाध्यक्ष ज्यू,

करका दरहरुसमेत उल्लेख भएको आर्थिक विधेयक, २०८० तथा खर्चलाई व्यवस्थित गर्न बनेको विनियोजन विधेयक, २०८० समेत पेश गरेको छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष एवं सभाका सदस्यज्यूहरू,

आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को लागि आय व्यय अनुमान प्रस्तुत गरिरहँदा संघीय तथा प्रदेश सरकारद्वारा प्राप्त मार्गदर्शन तथा ऐन नियमहरूको पूर्णरूपमा पालना गर्दै सिमित स्रोत साधनका बावजुद आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ का लागि लिइएका नीति तथा कार्यक्रमहरूसँग तादात्म्यता मिलाउने प्रयास गरेको छु । यद्यपि स्थानीय सरकार प्रति नागरिकमा रहेका असिमित चाहाना र आकाँक्षा हुनु स्वभाविक रहेतापनि बजेट माफत सबै आवश्यकता र चाहानालाई सम्बोधन गर्न पक्कै पनि सम्भव हुँदैन ।

प्रस्तावित बजेट तर्जुमा गर्दा संघीय सरकारबाट प्राप्त बजेट, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट, गाउँपालिकाको आन्तरिक आयलाई स्रोत मानी गाउँपालिकाका प्राथमिकताका क्षेत्रहरू, नागरिकबाट आवश्यक ठानिएका योजनाहरू, नागरिक समाज, गैर सरकारी संस्थाहरू लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरू सबैको अमूल्य सुझावलाई उपलब्ध श्रोत साधनको सिमा भित्र रहि समेट्ने प्रयास गरेको छु ।

गाउँपालिकाको स्रोत र क्षमता अनुसार विभिन्न समिति, उपसमितिहरू र गाँउ कार्यपालिकामा व्यापक छलफल गरी बजेटलाई सन्तुलित र दिगो बनाउने प्रयास गरेको छु । गाउँपालिकाको स्रोत साधनले समेट्न नसकेका ठूला योजनाहरू प्रदेश सरकार र केन्द्रीय सरकारको सहकार्यमा संचालन गर्न स्रोतको व्यवस्था गरेको छु । थप योजनाहरू संचालनको लागि प्रदेश सरकार र संघीय सरकारमा पहल गरिने व्यहोरा समेत अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

अन्तमा, प्रस्तुत बजेट निर्माण कार्यमा आ-आफ्नो तर्फबाट सहयोग पुर्याउनुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, बुद्धिजीवीहरू, राजनैतिक दल, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरू, उद्योगी व्यवसायीहरू, नागरिक समाज, पत्रकार, उपभोक्ता समितिहरू लगायत सरोकारवाला सम्पूर्णमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । बजेट कार्यान्वयनमा सरोकारवाला सबैको साथ सहयोग रहने अपेक्षा गरेको छु । प्रस्तुत बजेट र अनुसुचिमा संलग्न आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई यस सम्मानित सभाबाट गहन छलफलका साथ रचनात्मक सुझावको अपेक्षा सहित हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

जय नेपाल !!

उपाध्यक्ष
सीता अधिकारी
माछापुच्छ्रे गाउँपालिका